

Aan zijn voeten

Daar zat Laurens. Vera wist het bijna zeker. Ze loerde naar de man aan het einde van de bar. De manier waarop hij zijn glas bier vasthield, hoe hij zijn kin naar voren stak als hij er een slok van nam, de hoekige schouders; Laurens.

Een grote liefde. Ze waren maar enkele maanden samen geweest en jaren geleden uit elkaar gegaan, maar zo noemde ze hem nog steeds. Een grote liefde is een liefde die ooit groots aanvoelde, ongeacht hoelang het standhield.

Ze had weleens horen beweren dat liefde geen gradaties kent, dat er geen kleine of grote liefdes bestaan. Liefde zou een schakelaar zijn die 'aan' of 'uit' stond. Vera was het daar niet mee eens. Het was duidelijk een theorie van iemand die óf ooit een grote liefde had verloren en niet wilde toegeven dat de relaties daarna minder groots waren, óf nog nooit een werkelijk grote liefde had gekend. Hoe dan ook, Laurens torende uit boven alle andere mannen die in haar leven waren geweest. Hij was destijds flink onder haar huid gekropen.

De man stond op en kuierde naar het toilet achter in de zaak. Mensen herken je aan hun loopje; aan een snelle pas, een slungelig drafje, een bedachtzame tred. Laurens had een haastig loopje, met zijn nek een beetje naar voren gestoken alsof zijn hoofd de bestemming eerder wilde bereiken dan zijn voeten. Dat paste wel bij hoe hij in het leven stond: gretig, alles opsnuivend en naar binnen schrokken, klaar voor het nieuwe nog voordat het oude uit zijn blikveld was verdwenen.

Laurens was op een bedrieglijk kalme manier Vera's leven binnengekomen. Hij knoopte een gesprek met haar aan op een feestje, vroeg haar mee uit en trakteerde haar op de gebruikelijke charmante behandeling die mannen een vrouw geven als ze het idee hebben dat ze haar in bed kunnen krijgen. Dat laatste was inderdaad niet lang daarna gebeurd. Ze had een paar nachten met hem

doorgebracht. In die periode had hij nog geen vat op haar – dat kwam pas toen ze op een avond uit eten gingen, hongerig van het urenlange liefkozen. Terwijl de maaltijd werd opgediend staarde hij haar aan. Hij leek niets anders te zien dan haar. Hij was verliefd op haar geworden, dat wist ze zeker. Zoiets voel je. Vaak genoeg zijn er talloze vriendinnen en theorieën voor nodig om het gedrag van een man te analyseren, maar op avonden als die valt elke twijfel weg. De man tegenover haar was voor haar gevallen.

Pas op dat moment begon zij ook te vallen.

Er was geen liefdesverklaring voor nodig om haar vermoeden te bevestigen. Zijn gevoelens voor haar vielen te lezen in zijn onvermoeibare aandacht als ze iets vertelde, zijn oplettende blik als ze zich omkleedde. Hij kon uitwijden over de glooiing van haar heupen, de contouren van haar billen, de kuiltjes erboven. Hij leek geen ander doel te hebben dan haar gade te slaan, te doorgronden en te bewieroken. Als ze na uren, soms dagen, dan eindelijk afscheid namen, zei hij dat hij haar hand zou blijven vasthouden, ook al waren ze van elkaar gescheiden.

Alles wat ze deed in zijn bijzijn leek er meer toe te doen. Alles wat ze zei kreeg extra gewicht. Er stond een volgsport op haar gericht die haar in een warm, helder licht hulde. De grond onder haar voeten was een toneel geworden.

Tegen zoveel toewijding had Vera geen verweer. Het was alsof er een bak met liefde over haar werd uitgestort en zij niets anders kon doen dan haar handen uitstrekken om te ontvangen, te verbouwereerd om iets terug te geven.

De man kwam terug van het toilet en ging weer op zijn kruk zitten. Hij keek de zaak rond en toen zijn hoofd haar richting op draaide, schrok ze terug en verborg haar gezicht achter haar hand. Het was niet de bedoeling dat hij haar ook zag. Ze zou zich geen houding weten te geven.

Seks met Laurens was onvoorspelbaar. Als hij er zin in had, kon

hij het hele programma afdraaien, van haar plagend uitdagen tot eindeloos strelen nadat ze hijgend terug waren gevallen in de kus-sens, maar andere keren sloeg hij elke vorm van toenadering over en bestormde haar alsof hij een oorlog te winnen had. Hij liet geen ruimte om te reageren, er viel niet meer te doen dan ondergaan. Dan drukte hij zich 's nachts tegen haar billen aan, schoof haar slipje opzij en drong zonder verdere plichtplegingen bij haar naar binnen.

Als ze in de keuken bezig was, kon hij onverwachts haar trui optillen, zachtjes in haar tepels bijten door het zachte kant van haar beha heen, een tevreden zucht slaken en weer verder lopen. In het begin verwarde haar dat. Ze voelde zich smelten en daarna alleen gelaten in een onbegrijpelijke leegte. Later leerde ze hoe ze haar oploaiende begeerte kon vasthouden en te gelde maken op een ander moment. Haar lichaam reageerde razendsnel, steeds sneller, zich aanpassend aan zijn tempo en grillen.

Hij gaf – niet wanneer zij het nodig had of erop aanstuurde, maar als hij ervoor voelde.

Omdat hij zich niet leek af te vragen wat haar gevoelens waren, liet zij ze niet gelden. Ze schoof ze terzijde met een gemak dat haar zelf verbaasde.

Een beeld van hen, samen dansend in de huiskamer, kwam in haar op. Hij had muziek opgezet, liep naar de bank waarop zij met opgetrokken benen in een boek verdiept zat, pakte op een gespeeld plechtige manier haar hand en begon met haar te dansen. Blij verrast liet ze zich de kamer door zwieren. Het zwieren werd wilder, ze tolden de kamer door tot ze duizelig werd. Ze wilde zich lachend op de bank laten vallen om op adem te komen, maar hij hield haar stevig vast. Onverstoorbaar bleef hij haar ronddraaien. Ze beseftte dat ze twee keuzes had: zich van hem losmaken en ruzie krijgen of zo lang doordansen als hem plezierde. Ze koos voor het laatste.

Zolang de volgschijn op haar gericht stond, voelde ze zich goed. Zij was de toneelspeelster, hij haar lichtman. Het enige verschil was dat de belichter de actrice niet met zijn spot over het toneel volgde, maar zij angstvallig in de lichtbundel probeerde te blijven. De omgeving stak steeds donkerder en dreigender af tegen het licht waarin ze stond.

Ze liet hem de leiding nemen. Hem weigeren kwam niet in haar hoofd op en zelf initiatief nemen, zoals ze bij eerdere geliefden moeiteloos deed, leek niet mogelijk. Ze wilde zich naar hem plooiën, hem geven wat hij wilde nog voor hij het vroeg, stijgen in zijn achting en afdalen in zijn donkere begeerte door beurtelings een engel en een gevallen engel te zijn.

Eerst verwachtte ze dat zijn gerichtheid op haar spoedig zou afnemen, vervolgens raakte ze eraan gehecht en uiteindelijk merkte ze tot haar schrik dat ze niet meer zonder kon. Verliefde mensen zingen om dezelfde reden als mensen fluiten in een donker steegje: uit pure angst. Ze zijn doodsbang om tegen te vallen, tekort te schieten, bang dat het gif van het alleedaagse de liefde zal doen verstommen. Ze vrezen dat het hun allemaal weer afgenomen wordt.

Vera schrok op uit haar overpeinzingen. Dominique grijsde haar toe terwijl ze haar jas van haar schouders liet glijden. Ze was bijna vergeten dat ze hier met een vriendin had afgesproken. Dominique ging aan haar tafeltje zitten en begon een lang verhaal over de reden van haar late komst; ze had weer eens een woordenwisseling met haar moeder.

‘Ze belt altijd als ik op het punt sta de deur uit te gaan,’ zei ze. ‘Ze dóet het er gewoon om.’

‘Kijk eens achterom naar die man aan het einde van de bar,’ zei Vera, deels om van het onderwerp van gesprek af te zijn, maar vooral omdat ze zich niet langer kon inhouden. ‘Daar zit Laurens.’

‘Je bedoelt die ex van je?’ Dominique draaide zich om en speurde de bar af.

‘Ik weet het niet helemaal zeker,’ haastte ze zich te zeggen, ‘bijna zeker.’

Dominique keerde zich om met een verbaasd gezicht. ‘Hoe kun je hier nou zo rustig blijven zitten zonder dat uit te zoeken? Straks gaat hij weg en zul je het nooit weten.’

Vera haalde haar schouders op.

‘Nou, dan ga ik wel even wat bestellen aan de bar.’ Ze knipoogde en stond op.

‘Je zegt niet dat je hier met mij bent, hoor!’ riep Vera haar na. Het ging in het geroezemoes verloren.

Vera had eerder nooit de behoefte gehad door een man beschermd te worden. Maar naarmate ze langer met Laurens omging en hij zich zorgen maakte als ze ’s avonds uitging en erop stond haar op te halen van het station als ze de stad uit was geweest, ging ze geloven dat ze naïef was geweest en dat de wereld een onveilige plek was. Zijn bemoeienissen waren niet vrij van bezitsdrang. Dat zou haar afkeer moeten inboezemen. Haar vroegere zelf zou in opstand zijn gekomen als een man haar bezigheden zo nauwlettend volgde. Nu liet ze het zich niet alleen welgevallen; ze schepte er zelfs genoeg in zijn jaloezie aan te wakkeren. Als er iemand met haar flirtte liet ze het niet na hem erover te vertellen.

Ze leerde om aan de hand van de kleinste stembuiging precies te bepalen wanneer Laurens tegen haar loog, zonder hem ermee te confronteren. Ze leerde zijn complimenten, net als zijn kritiek, met een glimlach te incasseren zonder er al te veel waarde aan te hechten. Ze leerde niet zwak te zijn, geen enkel verlangen te uiten. Zo probeerde ze de schijn van kracht en onafhankelijkheid te bewaren. Nu, jaren later, wist ze beter. Het vereist moed om je verlangens kenbaar te maken, om afkeuring in te calculeren en toch de sprong te wagen. Mensen die hun behoeften wegslikken zijn allesbehalve krachtig, want ze kunnen niet omgaan met afwijzing en maken zich afhankelijk van andermans lof en blaam.

Haar zelfstandigheid was gespeeld, want in haar hoofd was amper nog plaats voor haar eigen gedachten. Ze zag haar vrienden regelmatig, maar vooral om Laurens niet de indruk te geven dat ze te zeer aan hem hing. Toen hij haar ontmoedigde om mensen te zien die hij niet mocht, voelde ze enkel opluchting om dat andere leven niet in stand te hoeven houden. Ze liet zich willoos in haar vrijheid beknotten, want die vrijheid begon toch al te ruim aan te voelen.

Ze liet hem alleen delen zien die hij mooi vond, totdat ze alleen uit die delen leek te bestaan. Toen dacht ze nog dat overgave in de liefde hetzelfde was als zelfverloochening. Een jammerlijke vergissing.

Dominique bleef lang weg. Ze was in gesprek geraakt met de man en was zelfs op de kruk naast hem gaan zitten. Ze had geen teken gegeven of hij nu wel of niet Laurens was. Er zat niets anders op dan te wachten tot ze terug kwam om verslag uit te brengen.

Haar relatie met Laurens eindigde niet na een lang proces van verwijdering, maar abrupt. Het gebeurde toen Vera op een nacht wakker lag, terwijl Laurens naast haar in een diepe slaap verzonken was. Zijn raspende ademhaling stoorde haar niet, noch het feit dat hij, zoals altijd, breeduit lag en daarmee het grootste deel van het bed in beslag nam. Het waren haar eigen ingehouden bewegingen, haar ongemakkelijke positie in het hoekje van het bed, het zijden nachthemd met spaghetti-bandjes dat ze droeg omdat hij dat mooi vond die haar dwars zaten. Dit alles stoorde haar ineens zo intens dat ze moest opstaan. Ze kon geen minuut langer naast hem blijven liggen, ze moest zich onmiddellijk van hem losmaken om vrij te kunnen ademen. Ze gleed het bed uit, pakte haar kleren van de grond, liep op haar tenen de slaapkamer uit met het loodzware en tegelijk vederlichte gevoel dat het voorbij was. Ze kleedde zich aan in de wetenschap dat ze nooit meer een voet in zijn huis zou zetten.

Het was een vlucht vooruit. Een helder moment. Haar vroegere zelf greep in om aan haar vervormde zelf te ontsnappen.

Tot Vera's verrassing zocht Laurens haar niet op nadat ze het contact had verbroken. Hij drong niet aan op een verklaring en liet haar met rust, maar toch was ze niet meteen los van hem. Voorbije liefdes duren in je beleving een tijdje voort. Met een belangstiggende nauwkeurigheid kun je de reacties van je vroegere geliefde voorstellen. Het zijn zijn troostende woorden die je hoort als je iets naars overkomt, het is zijn afkeuring die je voelt als je een stommitieit hebt begaan en het is zijn trotste gezicht dat je voor je ziet als je iets hebt gepresteerd. Je ziet jezelf nog maandenlang door zijn ogen, totdat zijn contouren uiteindelijk vervagen, zijn energie vervliegt en je inbeeldingen niet langer echt aanvoelen. Het koord breekt.

Je bent weer alleen in je hoofd. Er is geen toeschouwer meer.

Elke opluchting die ze daarbij had verwacht, ontbrak. Ze zou zich bevrijd moeten voelen, maar dat duurde nog maanden. Ze voelde zich slechts alleen.

Dominique wenkte haar vanaf de andere kant van het café en aan haar ongeduldige bewegingen te zien deed ze dat al een tijdje. Er werd haar geen keus gelaten. Ze moest ernaartoe.

Innerlijk vloekend en met een hart dat zo wild klopte dat het uit haar borst leek te breken, pakte ze haar spullen bij elkaar en liep naar hen toe.

Zijn haar was korter en krulde meer dan ze van hem gewend was. Misschien smeerde hij er nu wel wax of gel in, iets wat hij vroeger vertikte. Geen van zijn kleren had ze eerder gezien. Wonderlijk is dat, hoe een uiterlijke metamorfose kan voelen als een persoonlijke belediging. Het is een klap in je gezicht, een tastbaar bewijs dat zijn leven door is gegaan, misschien wel is verbeterd, zonder jou. Vera had het gevoel dat haar iets was afgepakt, dat haar iets was ontzegd waar ze recht op had. Ze vervloekte de tijd

die hen van elkaar had verwijderd, in verschillende richtingen had geduwd, die haar een loer had gedraaid. Tegelijkertijd minachtte ze zichzelf om deze reactie.

Dominique had haar hand op zijn arm gelegd. Hij leunde welwillend in haar richting. Beiden keken ze haar geamuseerd aan. Als ze haar vriendin zou vragen om haar en Laurens alleen te laten, zou dat worden uitgelegd als afgunst.

Laurens keek haar afwachtend aan. In zijn blik was nieuwsgierigheid te lezen, een fractie vijandigheid misschien, maar zeker geen verdriet. Vera vroeg zich af of hij dat wel had gevoeld, ooit, om haar. Ze wist dat het aan haar was om de stilte te vullen. Zij was degene die weg was gegaan, die hem een verklaring verschuldigd was, die haar vriendin op hem had afgestuurd en die nu, in godsnaam, iets moest zeggen. Toch stond ze voor hem en zweeg. Het was hetzelfde angstige stilzwijgen als waarin ze zich had gehuld toen ze samen waren.

Uiteindelijk wendde Laurens zijn blik af en keek hij naar Dominique.

Vera wist al hoe verslavend het was om zijn liefdevolle blik op zich gericht te weten. Nu wist ze ook hoeveel pijn het deed als die blik dof werd en zich van haar losmaakte.

Ze verontschuldigde zich en pakte haar spullen. Terwijl ze hem, opnieuw, de rug toekeerde en het café uit liep, begreep ze waarom ze destijds als een dief in de nacht was weggeslopen – niet vanuit een verlangen naar vrijheid, zoals ze altijd had gedacht, maar uit angst om zijn greep te voelen verslappen, zijn hand te voelen loslaten en hem te verliezen.

Sommige mensen leggen een mes verschrikt weg als ze de scherpste ervan ontdekken. Anderen kunnen niet anders dan dat mes in hun handpalm zetten om de angst de baas te worden.